

Handreiking 2

Het rekengesprek – tips voor Entree

Project rekenen in Entree

Titel	:	Het rekengesprek – tips voor Entree
Project/Werkgroep	:	Werkgroep Onderwijs
Auteur(s)	:	Jonne van Diggele
MBO Raad	:	Houttuinlaan 6 Postbus 2051 3440 DB Woerden T: 0348 - 75 35 00 E: info@mboraad.nl I: www.mboraad.nl
Woerden	:	15 maart 2022
Versienummer	:	Versie 1.0

Inhoudsopgave

1	Het rekengesprek – tips voor Entree	4
1.1	Wat is het doel?	4
1.2	Waarom een rekengesprek?	4
1.3	Hoe houd je een rekengesprek?	4
2	VOORBEELD van een rekengesprek	9
3	Meer weten?	10

1 Het rekengesprek – tips voor Entree

1.1 Wat is het doel?

Op basis van een rekengesprek krijgt de docent de onderwijsbehoeften op het gebied van rekenen van de student.

De docent krijgt meer informatie over het rekenniveau van de student, en inzicht in diens redeneer – en oplossingsprocessen en rekenbeleving. Bovendien kan de student gemakkelijk actief zelf meedenken over wat passend is. Door middel van het rekengesprek worden de onderwijsbehoeften scherp zodat hij daarop afgestemde interventies kan ontwerpen om zo bepaalde onderwijsdoelen te behalen.

1.2 Waarom een rekengesprek?

Het rekengesprek is een praktische gesprekstool waarmee je rekenproblemen kunt analyseren mét studenten en snel tot de kern van het probleem én de oplossing kunt komen.

1.3 Hoe houd je een rekengesprek?

Er zijn meerdere mogelijkheden om een rekengesprek te voeren:¹

- Basis rekengesprek;
- Diagnostisch rekengesprek;
- Compact diagnostisch rekengesprek.

In deze handleiding gaan we uit van eerstgenoemd gesprek: **het basis rekengesprek**.

Deze is gericht op: Iedereen met nog geen of weinig ervaring in het voeren van rekengesprekken en die zich daarin wil ontwikkelen. Voel je vrij om hierin je eigen koers te varen. De bedoeling van deze handreiking is om je op weg te helpen en wat je kunt gebruiken als leidraad.

Het basis rekengesprek kan op verschillende manieren plaatsvinden:

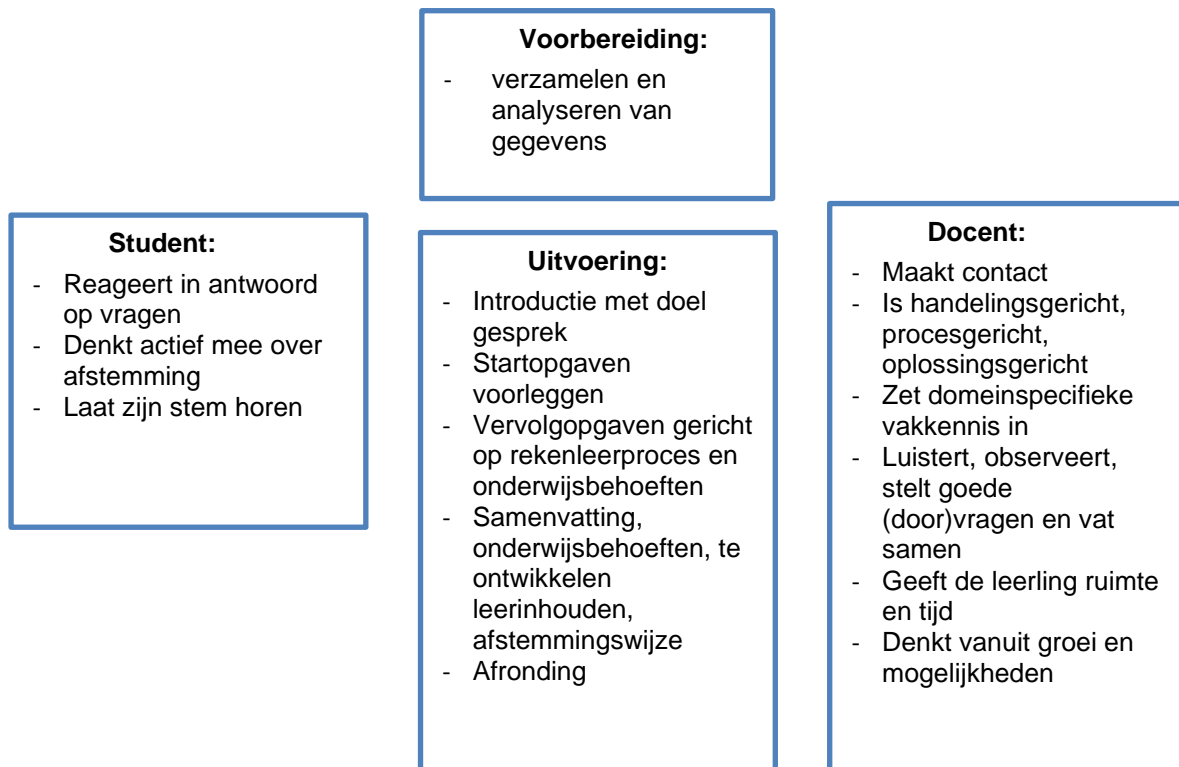
- Individueel met een student in een apart gesprek;
- Individueel met een student in een klassikale setting;
- Een groepsgesprek met meerdere studenten in een klassikale setting.

---

¹ Bron: “Rekengesprekken voeren”
van Jarise Kaskens (2018)

Het basis rekengesprek heeft de volgende opbouw:

Hoe pak je zo'n rekengesprek aan?

1. **Vorbereiding:** Als je ervoor kiest om echt een gepland rekengesprek te voeren, is het zinvol om je van te voren even voor te bereiden. Hiervoor staan formulieren opgenomen in het boek van Jarise Kaskens. Je kunt zelf kiezen of je het meer of minder uitgebreid invult. Bedenk vooraf welke vragen in elk geval aan de orde moeten zijn geweest.
Bij korte rekengesprekken in de klas (individueel of klassikaal) is geen specifieke voorbereiding noodzakelijk, maar kan een korte overdenking voldoende zijn. Een aanleiding kan zijn dat je op basis van nagekeken werk of een vraag in de klas nieuwsgierig bent naar een gevolgde aanpak van bepaalde studenten. Ook kan het zijn dat je sterk twijfelt of de student bij rekenen wel op het goede niveau werkt. Bedenk wel wat je te weten wilt komen, wat het doel is.
2. **Het rekengesprek zelf.** Om de onderwijsbehoeften op rekengebied te achterhalen, is het van belang om informatie over het rekenniveau van de student te krijgen en inzicht in zijn denk / en oplossingsprocessen. In dit gespreksgedeelte ga je na wat al goed lukt en wat nog niet goed lukt. Je achterhaalt hoe de student opgaven aanpakt en samen met hem ga je na wat de onderwijsbehoeften zijn en hoe daarop kan worden afgestemd. Je betreft de student actief bij het nadenken over oplossingen. Hiervoor staan formulieren opgenomen in het boek van Jarise Kaskens.

Een mogelijke opbouw van het rekengesprek is als volgt:

- a. **Introductie:** geef bij de student aan dat je wilt onderzoeken wat al goed lukt en wat nog niet. Je bent benieuwd hoe de student de opgaven aanpakt. Spreek uit dat je het belangrijk vindt dat de student zoveel mogelijk vertelt over hoe hij rekt of het op papier laat zien.
- b. **Startopgaven:**
  - Vanuit de voorbereiding komen tot opgaven die passen bij wat je nog te weten wilt komen: waarover gaat de opgave en wat voor type opgave is het?
  - Uitgaan van de laatste toets. Selecteer uit de toets ongeveer drie opgaven: een goed gemaakte en een aantal minder goed gemaakte. Een goed gemaakte opgave kan het gevoel van de student beïnvloeden en kan prettig zijn tijdens een rekengesprek.
  - Je kunt ook uitgaan van de taakanalyse. Je kiest bijvoorbeeld een of meer opgaven van een rekenonderdeel waar de student moeite mee heeft en gaat na wat er allemaal aan begrip, kennis en vaardigheden nodig is om deze opgave te kunnen oplossen. Die informatie kan je al helpen om na te denken over de mogelijke vervolgstappen en wat voor inhoud je daarvoor nodig hebt.
- c. **Vervolgstep:**
  - ***Vervolgopgaven selecteren op basis van wat is opgevallen bij de startopgaven.*** Gebruik hierbij het hoofdlijnenmodel:

Elke leerlijn wordt gestart met het creëren van begrip, het opbouwen van rekenconcepten. Daarna worden de modellen en strategieën aangeboden die bijdragen aan het verder ontwikkelen van oplossingsprocedures. Als er voldoende begrip en kennis van oplossingsprocedures is, kan de student vlot leren rekenen en komen tot automatisering en memoriseren van rekenfeiten. Vervolgens kunnen rekenkennis en vaardigheden flexibel in allerlei situaties en bij complexere bewerkingen worden toegepast.

- Hulpstap: vormen van hulp verkennen gericht op afstemming.

Je gaat bij deze stap na op welke wijze je rekenontwikkeling van de student kunt bevorderen, waarbij het zowel kan gaan om factoren in het rekenproces als om factoren betreffende de rekenbeleving. Je gaat na hoe de student verder geholpen kan worden in de zone van naaste ontwikkeling. Dat geeft direct handvatten voor het handelen. Betrek de student hier actief bij. Dit kun je bereiken door het gebruik van oplossingsgerichte vragen en handelingsgerichte technieken. De vraag waar je op gericht bent is: hoe kan de begeleiding zodanig worden afgestemd dat de student er baat bij heeft? Hoe je dat doet, kun je heel duidelijk terugvinden in het boek van Jarise Kaskens.

- d. Samenvatten, onderwijsbehoeften en kwaliteiten van de student, afstemmingswijze
Het doel van het rekengesprek is achterhalen wat de student nodig heeft om gemotiveerd het doel te behalen, om verder te komen in zijn rekenontwikkeling. In de loop naar de afronding van het gesprek vat je de kern van het gesprek samen. In elk geval worden in de samenvatting de onderwijsbehoeften en kwaliteiten van de student benoemd. Check bij je student of je samenvatting klopt en laat de student zo nodig corrigeren of aanvullen. Uiteindelijk betrek je de student actief in het meedenken over het plan van aanpak: wat wil hij leren, hoe denkt hij dat het beste te kunnen bereiken, door wie, en wanneer?
- e. Afronding met afspraken
Bij de afronding is het goed om het doel van het gesprek te herhalen en ook wat er met de informatie gedaan zal worden. Je herhaalt afspraken. Bedankt de student en waardeer zijn inbreng. Het gesprek kan positief worden afgesloten door te vragen hoe de student het succes gaat vieren als hij zijn eerst gestelde doel behaalt.

Variant: korte rekengesprekken

Je kunt ook ad hoc korte rekengesprekken voeren, bijvoorbeeld tijdens de rekenles met meerdere studenten of tijdens het lopen van een rondje in de les. Een dergelijk gesprek kan plaatsvinden op basis van wat er tijdens de les gebeurt, op basis van het rekenwerk van de student dat je als docent hebt bekeken, en/of omdat je kansen wilt benutten om je rekenonderwijs goed op de student af te stemmen. Dat kan een preventieve werking hebben.

Afhankelijk van de aanleiding van een kort rekengesprek is er sprake van enige voorbereiding. Bedenk voor jezelf altijd wat je te weten wilt komen in dit gesprek(je). Dit vormt ook een opstap naar het communiceren van het doel met de studenten.

Je gebruikt nu ook dezelfde uitgangspunten en technieken als tijdens een uitgebreider rekengesprek.

Het korte rekengesprek kan compact. Zeker als je al wat ervaring hebt opgedaan met wat uitgebreidere rekengesprekken, lukt het doorgaans steeds makkelijker om te achterhalen hoe de student denkt, wat hij vindt en welke ideeën hij heeft om zich verder te ontwikkelen.

Tips

Tot slot behandelen we in deze handreiking tips voor betere rekengesprekken.

- Gun de student denkruimte en neem zelf ook de tijd om na te denken;
- Geef altijd het doel aan en sluit het gesprek altijd netjes af;
- Luister meer, praat minder: stel niet te veel vragen en vermijd suggestieve vragen;
- Probeer de student zelf oplossingen te laten bedenken en geef niet te snel adviezen;
- Luister rustig en richt je aandacht op de student;
- Geef luisterresponsen en erken gevoelens door 'hmm', 'ja', 'oh';
- Benoem zo nodig gevoelens;
- Start zelf vanuit motivatie en betrokkenheid;
- Maak de student mede – eigenaar;
- Zorg dat je de vraag “wat heb jij nodig?” altijd stelt;
- Houd het doel voor ogen;
- Vergeet de kracht van humor niet;
- Wees creatief in het denken hoe je de onderwijsbehoeften bij deze student kunt achterhalen;
- Durf stil te zijn.

2 VOORBEELD van een rekengesprek

Kies een opgave en ga deze bespreken met de student volgens onderstaande fasen²

<p>1. Plannen: Voorbereiden, analyseren, voorkennis activeren, plan van aanpak bedenken, onderstaande vragen kun je stellen:</p> <ol style="list-style-type: none">
Wat staat er?
Wat is de rekenvraag die je moet beantwoorden?
Welke informatie heb je nodig om deze vraag te kunnen beantwoorden?
Hoe ga je het aanpakken?
<p>2. Uitvoeren: Doen, uitvoeren, uitrekenen, onderstaande vragen kun je stellen:</p> <ol style="list-style-type: none">
Vertel maar hardop hoe je rekt.
Laat maar eens zien hoe je deze opgave uitrekt.
Vertel maar eens hoe je deze opgave oplost
<p>3. Reflecteren: Terugkijken, controleren, onderstaande vragen kun je stellen:</p> <ol style="list-style-type: none">
Klopt het antwoord? Hoe weet je dat?
Kun je het zelf controleren?
Zou je nog een handiger manier weten om de opgave op te lossen?

---

² Overgenomen uit J. Kaskens Rekengesprekken voeren (2018). Bijlage 5.5, het rekenproces, pagina 98

3 Meer weten?

Op veel verschillende plekken is het mogelijk om informatie te halen over het rekengesprek.

Verder lezen:

- “Rekengesprekken voeren” van Jarise Kaskens; [Uitgeverij Pica, 2018](#)
Dit is een heel praktisch boek met veel tips dat als leidraad gebruikt kan worden
- Artikel van Jarise Kaskens in tijdschrift JSW, 2018:
http://www.simpssite.nl/upload/123/985/Home/Kaskens_In_rekengesprek_met_de_leerling.pdf
- Artikel van Petra Husmann-Verwij in tijdschrift JSW, 2016:
https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/100_06_Husmann_Verweij_Rekengesprekken_voeren.pdf
- Artikel van Jarise Kaskens op de website van “Onderwijs van morgen”, 2019:
<https://www.onderwijsvanmorgen.nl/ovm/rekengesprekken-voeren-een-praktische-aanpak/>
- Artikel: Onderzoek en hulp bij rekenproblemen op de website “Reken – er – op”, 2020:
<https://www.reken-er-op.nl/diagnostisch-rekenonderzoek>

Verder kijken:

- Artikel van de redactie op de website van “Leraar24”, 2020:
<https://www.leraar24.nl/69552/met-rekengesprek-snel-probleem-en-oplossing-in-kaart/>
- Filmpje op YouTube van RekenTube waarin het rekenwerkgesprek en het diagnostisch rekengesprek wordt uitgelegd in stappen en met voorbeeldvragen.
<https://www.youtube.com/watch?v=R4Gpwib5CMw>

